

LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖ

NUTARIMAS

**DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS ADMINISTRACINIŲ NUSIŽENGIMŲ KODEKSO
27, 28, 589 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO IR KODEKSO PAPILDYMO 80¹ STRAIPSNIU
ĮSTATYMO PROJEKTO NR. XVP-1212(2), LIETUVOS RESPUBLIKOS MEDŽIOKLĖS
ĮSTATYMO NR. IX-966 11 IR 14 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMO
PROJEKTO NR. XVP-1214(2) IR LIETUVOS RESPUBLIKOS GINKLŲ IR
ŠAUDMENŲ KONTROLĖS ĮSTATYMO NR. IX-705 17 STRAIPSNIO
PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO NR. XVP-1215(2)**

2026 m.

d. Nr.

Vilnius

Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos Seimo statuto 138 straipsnio 3 dalimi ir atsižvelgdama į Lietuvos Respublikos Seimo valdybos 2026 m. gegužės 27 d. sprendimo Nr. SV-S-708 „Dėl įstatymų projektų išvadų“ 7, 8 ir 9 punktus, Lietuvos Respublikos Vyriausybė **n u t a r i a**:

Pritarti Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų kodekso 27, 28, 589 straipsnių pakeitimo ir Kodekso papildymo 80¹ straipsniu įstatymo projekto Nr. XVP-1212(2) (toliau – ANK projektas), Lietuvos Respublikos medžioklės įstatymo Nr. IX-966 11 ir 14 straipsnių pakeitimo įstatymo projekto Nr. XVP-1214(2) (toliau – Įstatymo projektas Nr. XVP-1214(2)) ir Lietuvos Respublikos ginklų ir šaudmenų kontrolės įstatymo Nr. IX-705 17 straipsnio pakeitimo įstatymo projekto Nr. XVP-1215(2) (toliau – Įstatymo projektas Nr. XVP-1215(2)) aiškinamajame rašte nurodytam siekiui užtikrinti, kad tėvų pareiga išlaikyti savo vaikus būtų vykdoma tinkamai, bet:

1. Nepritarti ANK projektui dėl šių priežasčių:

1.1. ANK projekte siūloma Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų kodeksą (toliau – ANK) papildyti 80¹ straipsniu ir jame nustatyti administracinę atsakomybę už vengimą vykdyti teismo sprendimą dėl vaiko išlaikymo, taip pat papildyti administracinio poveikio priemonių – specialiųjų teisių atėmimo – sąrašą naujomis specialiosiomis teisėmis (teisės įgyti mėgėjų žvejybos leidimą, teisės įsigyti ir laikyti ginklus medžioklei), kurių atėmimą siūloma reguliuoti, be kita ko, ANK nuostatomis. Tokiems siūlymams nepritartina, nes, siekiant užtikrinti pareigos išlaikyti vaikus vykdymą, Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso (toliau – BK) 164 straipsnyje jau yra įtvirtinta baudžiamoji atsakomybė už vengimą pagal teismo sprendimą išlaikyti vaiką. BK 164 straipsnyje nustatyta nusikalstama veika padaroma tiesiogine tyčia, t. y. asmuo, žinodamas, kad turi pareigą pagal įsigaliojusį teismo sprendimą išlaikyti vaiką ar teikti jam kitą būtiną materialią paramą, ir galėdamas tą pareigą vykdyti, jos sąmoningai nevykdo. Šio nusikaltimo sudėties veikoje buvimui svarbu nustatyti, kad kaltininkas sąmoningai, būdamas darbingas ar turėdamas kitokias turtines galimybes, be pateisinamų priežasčių vengia išlaikyti vaiką (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2008 m. vasario 19 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-124/2008, Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2008 m. rugsėjo 30 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-291/2008, Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2009 m. vasario 24 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-7-68/2009, Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2013 m. gruodžio 10 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-432/2013). Teismų praktikoje taip pat nuosekliai akcentuojama, kad baudžiamoji atsakomybė kyla tik esant sąlygų visetui: 1) yra įsiteisėjęs teismo sprendimas dėl išlaikymo; 2) jis nevykdomas arba vykdomas iš dalies; 3) asmuo turi objektyvią galimybę jį vykdyti; 4) sąmoningai susilaiko nuo pareigos vykdymo; 5) civilinio proceso priemonės yra neefektyvios dėl skolininko nesąžiningo elgesio (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2012 m. gegužės 8 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-218/2012, Lietuvos Aukščiausiojo Teismo

2011 m. balandžio 19 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-139/2011). Be to, konstatuota, kad baudžiamoji atsakomybė paprastai taikoma tik tuomet, kai pareigos vykdymo nepavyksta užtikrinti civilinio proceso priemonėmis. Šis straipsnis neinkriminuojamas, jeigu asmuo nevengia pareigos pagal teismo sprendimą, bet jos nevykdo dėl objektyvių priežasčių – nedarbo, ligos, ilgalaikės nelaimės ir pan. Tačiau jeigu asmuo vengia dirbti, dirba nelegaliai, simuliuoja ligą, slepia savo pajamas ar pan., jis atsako už vengimą išlaikyti vaiką (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2012 m. gegužės 8 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-218/2012, Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2011 m. balandžio 19 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-139/2011). Taigi, atsakomybė už vengimą vykdyti teismo sprendimą dėl vaiko išlaikymo jau yra išsamiai reglamentuota BK, o jos taikymo ribos aiškiai apibrėžtos nuoseklioje teismų praktikoje, todėl siūlymas nustatyti administracinę atsakomybę už tą pačią veiką dubliuotų galiojančią teisinį reguliavimą, sudarytų prielaidas nepagrįstai baudžiamosios ir administracinės atsakomybės konkurencijai, mažintų teisinio reguliavimo aiškumą ir sistemiškumą. Valstybė asmenims, vengiantiems savo pareigos išlaikyti vaikus, taiko *ultima ratio* priemonę – baudžiamąją atsakomybę, todėl siūlymas šią atsakomybę švelninti, skiriant administracinę nuobaudą – įspėjimą ir administracinio poveikio priemonę – asmeniui suteiktos specialiosios teisės atėmimą, yra nepagrįstas.

1.2. Teisinius santykius, susijusius su ginklų įgijimu, laikymu, nešiojimu, reguliuoja Lietuvos Respublikos ginklų ir šaudmenų kontrolės įstatymas. Šiame įstatyme nuosekliai ir išsamiai įtvirtinti reikalavimai, kuriuos turi atitikti asmuo, siekiantis turėti teisę įsigyti, turėti ir nešioti ginklą, taip pat įtvirtinti atvejai, kada tokia teisė nesuteikiama ar prarandama. ANK yra kodifikuotas teisės aktas, kuriame įtvirtinta administracinė atsakomybė už kitų teisės aktų reikalavimų pažeidimus, tačiau nėra skirtas materialinių teisių suteikimo, ribojimo ar atėmimo sistemai reguliuoti. Pačiame ANK nėra formuluojami draudimai, išskyrus pavienės nuostatos, grindžiamas bendrosiomis viešojo gyvenimo normomis (pvz., ANK 481 straipsnis). Todėl, užtikrinant teisinio reguliavimo sistemiškumą ir aiškumą, visos reguliacinės teisės normos, susijusios su specialiujų teisių įgijimu, jų ribojimu ar atėmimu, turi būti nustatomos atitinkamus teisinius santykius reguliuojančiuose specialiuose įstatymuose. Atsižvelgiant į tai, siūlymas ANK įtvirtinti specialiosios teisės įgyti ir laikyti ginklus medžioklei atėmimą yra sistemiskai nepagrįstas ir nederą su teisėkūros aiškumo bei sistemiškumo principais, nes tokio pobūdžio ribojimai turi būti nustatomi Ginklų ir šaudmenų kontrolės įstatyme.

1.3. Lietuvos Respublikos mėgėjų žvejybos įstatymo 2 straipsnio 6 dalyje nustatyta, kad mėgėjų žvejybos leidimas – tai įmokos, skirtos žuvų ištekliais atkurti ir išsaugoti, sumokėjimo Lietuvos Respublikos aplinkos ministerijos nustatyta tvarka patvirtinimas, suteikiantis teisę mėgėjų žvejybai. Pagal Mėgėjų žvejybos įstatymo 11 straipsnio 8 dalį, mokėjimas už leidimą atliekamas skirtingiems subjektams priklausomai nuo žvejybos vietos, o šio įstatymo 11 straipsnio 9 dalyje nustatyta, kad tam tikros asmenų grupės (asmenys iki 18 metų, valstybinio socialinio draudimo pensininkai, asmenys su negalia) turi teisę žvejoti nemokamai, be mėgėjų žvejybos leidimų. Atsižvelgiant į šio nutarimo 1.2 papunktyje išdėstytus argumentus, asmens teisė įsigyti mėgėjų žvejybos leidimą, kaip ir kiti su šia veikla susiję ribojimai, turėtų būti nustatoma tik Mėgėjų žvejybos įstatyme, o ne ANK. Be to, mėgėjų žvejybos leidimo teisinė prigimtis (įmokos sumokėjimo patvirtinimas) ir galiojančiame įstatyme numatytos išimtys lemia, kad tokios teisės ribojimas negali būti absoliutus. Taip pat pažymėtina, kad mėgėjų žvejybos leidimus turi teisę išduoti ne tik valstybės institucijos, bet ir žvejybos plotų naudotojai, privačių vandens telkinių savininkai (patys arba sudarę sutartį su kitais asmenimis dėl žvejybos leidimų platinimo paslaugų teikimo). Kadangi mėgėjų žvejybos leidimus išduoda ne vienas centralizuotas subjektas, nėra veiksmingo mechanizmo užtikrinti, kad prieš išduodant leidimą būtų patikrinta, ar asmuo nėra įsiteisėjęs teismo nuosprendžiu pripažintas padaręs BK 164 straipsnyje nustatytą nusikalstamą veiką, dėl ko praktinis teisės įgyti mėgėjų žvejybos leidimą ribojimo ar atėmimo įgyvendinimas būtų apsunkintas arba neįmanomas. Todėl siūlomas teisinis reguliavimas, pagal kurį teisė įgyti mėgėjų žvejybos leidimą būtų ribojama visiems asmenims, nevykdantiems pareigos išlaikyti vaiką, sistemiskai nederėtų su galiojančiu teisiniu reguliavimu ir galėtų kelti proporcingumo bei lygiateisiškumo abejonių, nes daliai asmenų teisė žvejoti yra užtikrinama nepriklausomai nuo leidimo įsigijimo (Mėgėjų žvejybos įstatymo 11 straipsnio 9 dalis).

1.4. Kad būtų galima taikyti administracinio poveikio priemonę – asmeniui suteiktos specialiosios teisės atėmimą, situacija turi atitikti sąlygą – asmuo administracinį nusižengimą padaręs naudodamasis šia teise (ANK 28 straipsnio 1 dalis). Vengimas vykdyti teismo sprendimą dėl vaiko išlaikymo negali būti laikomas veika, kuri padaroma naudojantis ANK 28 straipsnyje nurodytomis ir ANK projekte siūlomomis papildomomis specialiosiomis teisėmis, todėl siūlymas ANK įtvirtinti specialiųjų teisių atėmimą asmeniui, vengiančiam minėtos pareigos, yra teisiškai nepagrįstas ir nesuderinamas su ANK 28 straipsnio 1 dalyje įtvirtintomis administracinio poveikio priemonės taikymo sąlygomis.

2. Siūlyti Seimui tobulinti Įstatymo projektą Nr. XVP-1214(2)) pagal šias pastabas ir pasiūlymus:

2.1. Atsižvelgiant į šio nutarimo 1.1 papunktį ir siekiant teisinio reguliavimo nuoseklumo bei sistemiškumo, Lietuvos Respublikos medžioklės įstatymo 11 straipsnio 2 dalies 6 punktą siūlytina formuluoti taip:

„6) įsiteisėjusiu teismo nuosprendžiu pripažintas padaręs Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso 164 straipsnyje nustatytą nusikalstamą veiką, jeigu teistumas už ją neišnykęs ar nepanaikintas.“

2.2. Viena iš sąlygų gauti leidimą naudoti medžiojamųjų gyvūnų išteklius medžioklės plotų vietoje nustatyta Medžioklės įstatymo 10 straipsnio 1 dalies 2 punkte – leidimo gavėjas privalo turėti Lietuvos Respublikoje išduotą medžiotojo bilietą. Medžiotojo bilieto išdavimas reglamentuojamas Medžioklės įstatymo 14 straipsnyje, kurio 2 dalis nustato aplinkybes, kurioms esant asmeniui nesuteikiama teisė medžioti ir neišduodamas medžiotojo bilietas. Viena iš šių aplinkybių – asmuo turi neišnykusį ar nepanaikintą teistumą už tyčinius nusikaltimus. Vadovaujantis BK 97 straipsnio 3 dalimi, turinčiais teistumą laikomi asmenys, kuriems bausmės vykdymas buvo atidėtas, – laikotarpiu, kuriam buvo atidėtas bausmės vykdymas, taip pat asmenys, nuteisti už tyčinius nusikaltimus ir realiai atlikę paskirtą bausmę, – bausmės atlikimo laikotarpiu ir 3 metus po bausmės atlikimo arba atleidimo nuo bausmės atlikimo, jeigu jie nuteisti už nesunkų ar apysunkį nusikaltimą. Atsižvelgiant į tai, galiojantis teisinis reguliavimas jau sudaro prielaidas nesuteikti asmeniui teisės medžioti (neišduoti medžiotojo bilieto), kai asmuo turi neišnykusį ar nepanaikintą teistumą. Todėl siūlytina atsisakyti Medžioklės įstatymo 14 straipsnio 2 dalies pakeitimo.

2.3. Siekiant teisinio reguliavimo nuoseklumo ir efektyvumo, siūlytina keisti Medžioklės įstatymo 16 straipsnį, jame nustatant galimybę panaikinti teisę medžioti asmenims, teistiems už vengimą išlaikyti vaiką. Atsižvelgiant į tai siūlytina:

2.3.1. Medžioklės įstatymo 16 straipsnio 1 dalį papildyti 3 punktu:

„3) asmenims, kurie įsiteisėjusiu teismo nuosprendžiu pripažinti padarę Baudžiamojo kodekso 164 straipsnyje nustatytą nusikalstamą veiką, jeigu teistumas už ją neišnykęs ar nepanaikintas.“;

2.3.2. Pakeisti Medžioklės įstatymo 16 straipsnio 2 dalį ir ją išdėstyti taip:

„2. Aplinkos apsaugos departamento teisės medžioti suteikimo ir panaikinimo komisijoms pasiūlymus dėl asmenims suteiktos teisės medžioti panaikinimo gali pateikti Aplinkos apsaugos departamentas, policija, atitinkamos gydymo įstaigos, Lietuvos probacijos tarnyba, laisvės atėmimo vietų įstaiga, kai paaiškėja šio straipsnio 1 dalyje nurodytos sąlygos.“

3. Siūlyti Seimui tobulinti Įstatymo projektą Nr. XVP-1215(2) pagal šias pastabas ir pasiūlymus:

3.1. Ginklų ir šaudmenų kontrolės įstatymo 13 straipsnyje įtvirtinti tam tikrų kategorijų ar rūšių ginklų, ginklų priedėlių, šaudmenų, jų dalių įsigijimo ir turėjimo reikalavimai. Šio straipsnio 2 dalyje nustatyta, kad medžioklei B ir C kategorijų ilguosius graižtvinius, lygiavamzdžius, pneumatinius ginklus, jų šaudmenis gali įsigyti ir turėti ne jaunesni kaip 18 metų nuolatiniai Lietuvos Respublikos gyventojai, turintys medžiotojo bilietą, ir subjektai, turintys licenciją nuomoti ir suteikti panaudos pagrindais ginklus, gavę leidimą laikyti ginklus. Atsižvelgiant į šią nuostatą, ginklo įgijimo vienos pirminių sąlygų – medžiotojo bilieto turėjimas ir leidimas laikyti ginklus. Medžiotojo bilieto išdavimo sąlygos aptartos šio nutarimo 2.2 papunktyje. Ginklų ir šaudmenų kontrolės įstatymo 12 straipsnis nustato bendruosius leidimų išdavimo reikalavimus, o šio straipsnio 5 dalis nustato, kad

leidimas laikyti ginklus suteikia teisę įsigyti jame nurodytus ginklus ir jiems skirtus ginklų priedėlius, šaudmenis, jų dalis. Atsižvelgiant į tai, kad asmuo, negavęs leidimo laikyti ginklus, neįgyja teisės įgyti jų, t. y. būtent leidimų išdavimo etape sprendžiamas asmens teisės įgyti ginklus klausimas, bei siekiant asmeniui, kuris nevykdo pareigos išlaikyti vaikus, apriboti galimybę įgyti, turėti ginklą ir jį nešioti, reikėtų keisti ne Ginklų ir šaudmenų kontrolės įstatymo 17 straipsnį, o šio įstatymo 12 straipsnį. Be to, pažymėtina, kad šio straipsnio 12 dalyje jau yra įtvirtinta panašaus pobūdžio norma: leidimas įsigyti ginklus, leidimas laikyti ir leidimas nešiotis šio įstatymo 3 straipsnio 2, 6–10 punktuose nurodytus ginklus, B ir C kategorijų ginklus neišduodamas fiziniam asmeniui, dėl kurio dėl mokesstinės nepriemokos ar baudos už administracinį nusižengimą priimtas sprendimas dėl priverstinio išieškojimo. Tai rodo, kad įstatymų leidėjas jau taiko modelį, pagal kurį leidimų išdavimas siejamas su asmens pareigų vykdymu, todėl analogiškas teisinis reguliavimas galėtų būti svarstomas ir nagrinėjamu atveju. Kartu pažymėtina, kad, keičiant Ginklų ir šaudmenų kontrolės įstatymo 12 straipsnį, siūlomos nuostatos turinys turėtų būti tikslinamas, siejant tokį ribojimą su objektyviu ir teisiškai aiškiu kriterijumi, t. y. nustatant, kad leidimai neišduodami fiziniam asmeniui, kuris yra įsiteisėjęs teismo nuosprendžiu pripažintas padaręs BK 164 straipsnyje nustatytą nusikalstamą veiką, jeigu teistumas už ją neišnykęs ar nepanaikintas. Tokiu būdu būtų užtikrintas teisinio reguliavimo aiškumas, proporcingumas ir suderinamumas su baudžiamosios atsakomybės taikymo principais, taip pat išvengta situacijų, kai specialiųjų teisių ribojimas būtų grindžiamas nepakankamai apibrėžtais ar skirtingai interpretuojamais pagrindais. Atsižvelgiant į tai, siūlytina tikslinti Įstatymo projektą Nr. XVP-1215(2):

3.1.1. atsisakyti Ginklų ir šaudmenų kontrolės įstatymo 17 straipsnio pakeitimo;

3.1.2. Ginklų ir šaudmenų kontrolės įstatymo 12 straipsnį papildyti 13 dalimi:

„13. Leidimas įsigyti ginklus, leidimas laikyti ir leidimas nešiotis šio įstatymo 3 straipsnio 2, 6–10 punktuose nurodytus ginklus, B ir C kategorijų ginklus neišduodamas ir šio straipsnio 9 dalyje nustatytais atvejais leidimo laikyti ginklus ir leidimo nešiotis ginklus galiojimo terminas nepratęsiamas fiziniam asmeniui, kuris įsiteisėjęs teismo nuosprendžiu pripažintas padaręs Baudžiamojo kodekso 164 straipsnyje nustatytą nusikalstamą veiką, jeigu teistumas už ją neišnykęs ar nepanaikintas.“

3.2. Siekiant teisinio reguliavimo nuoseklumo ir efektyvumo, siūlytina Ginklų ir šaudmenų kontrolės įstatymo 40 straipsnio 1 dalį papildyti 15 punktu:

„15) kai asmuo įsiteisėjęs teismo nuosprendžiu pripažintas padaręs Baudžiamojo kodekso 164 straipsnyje nustatytą nusikalstamą veiką, jeigu teistumas už ją neišnykęs ar nepanaikintas.“

Ministras Pirmininkas

Teisingumo ministras